

شماره: مپ/ ۵۰۰

تاریخ: ۱۳۸۴/۱۱

«بسمه تعالی»

جهت اطلاع کلیه مدیران عامل بانکهای دولتی، غیردولتی، شرکت دولتی پست بانک، موسسه

اعتباری توسعه و مدیرعامل سازمان حسابرسی ارسال گردید

احتراماً؛

به استحضار می‌رساند سازمان استاندارد بین‌المللی (ISO) در نظر دارد استاندارد ISO ۱۳۶۱۶ در رابطه با "شماره حسابهای بانکی بین‌المللی" (IBAN) را مورد بازبینی قرار دهد. شایان ذکر است که این روش حاوی یک مجموعه از استانداردها برای تعیین شماره حساب بانکی اشخاص در یک کشور و در خصوص کلیه بانکها و نهادهای سپرده‌پذیر می‌باشد. با عنایت به مراتب فوق خواهشمند است دستور فرمایند اطلاعات و نقطه‌نظرات آن بانک به شرح ذیل تا تاریخ ۱۳۸۴/۵/۱ جهت این مدیریت کل ارسال گردد:

الف - سیستم شماره‌گذاری فعلی آن بانک در خصوص انواع حسابهای سپرده بانکی ریالی و ارزی.

ب - نقطه‌نظرات آن بانک در خصوص استاندارد نمودن شماره حسابهای بانکی در ایران و همچنین امکان‌سنجی اجرای این روش.

ضمناً به پیوست خلاصه‌ای از آخرین نسخه مربوط به شیوه استاندارد شماره حساب بانکی بین‌المللی (IBAN) جهت استحضار آن مقام ارسال می‌شود. /ص
پیوست: ۵ برگ.

اداره مطالعات و مقررات بانکی

امیرحسین امین‌آزاد

حمید تهرانیفر

۳۸۳۱-۵

۳۸۱۶

»

شیوه جدید تعیین شماره حساب بانکی بین‌المللی^۱ (IBAN)

تعریف :

شماره حساب بانکی بین‌المللی (IBAN)^۲ شماره حساب استاندارد است که برای پرداخت‌های فرامرزی استفاده می‌شود. این یک شاخص بانکی بین‌المللی عملی و قابل استفاده است که با ایجاد یک مشخصه واحد برای حساب مشتری در یک موسسه مالی موجبات کمک به پرداخت‌های بین‌کشوری را بدون هیچگونه اشتباه فراهم می‌آورد

کمیته استانداردهای بانکی اروپا (ECBS) و سازمان استاندارد بین‌المللی (ISO) به بسط و توسعه IBAN پرداختند و از سال ۲۰۰۳ به عنوان یک استاندارد مورد قبول جهانی تحت ISO ۱۳۶۱۶ پذیرفته شد.

این ایده بمنظور بهبود کارایی پرداخت‌های بین‌کشوری از نظر هزینه، سرعت و کیفیت کار مطرح شد. این استاندارد، امکان شناسایی^۳ و تایید حسابهای موردنظر را فراهم می‌کند. بررسی اعتبار^۴ و صحت حسابها با استفاده از شناسه کنترلی^۵ صورت می‌گیرد.

دلایل استراتژیک نیاز به IBAN:

مشتریان به ویژه افراد خصوصی و بنگاههای کوچک و متوسط (SMEs)^۶ با دریافت فاکتورهایی از خارج سردرگم می‌شوند. چراکه آنها با ساختارهای مختلف شماره‌گذاری حساب نزد بانک‌های دیگر و کشورهای دیگر آشنا نیستند. این مساله موجب می‌شود که برخی حواله‌ها از دقت کافی در نوشتن شماره حساب و ... برخوردار نباشد.

^۲ - International Banking Account Number.

^۳ - Recognition

^۴ - Validation

^۵ - Check digits

^۶ - Small & Medium Entities

IBAN در بردارنده کلیه اطلاعات مورد نیاز برای ریشه‌یابی دستور پرداخت از هر سیستم تسویه ملی می‌باشد و شامل شناسنامه بانک مرکزی (که البته شناسه تسویه^۱ و یا شناسه اولویت‌بندی^۲ هم نامیده می‌شود) و شماره حساب پایه (BBAN)^۳ می‌باشد.

شماره حساب بانکی پایه (BBAN)

مشخصه‌ای است که توسط موسسات مالی در هر کشوری به عنوان قسمتی از طرح شماره‌گذاری حسابهای ملی^۴ بکار می‌رود و بطور منحصر بفرد، حساب یک مشتری را در یک موسسه مالی مشخص می‌کند.

IBAN شکل توسعه یافته شماره حساب بانکی پایه (BBAN) در سطح بین‌المللی است برای آنکه حساب یک مشتری در یک موسسه مالی از دیگر حسابها تمیز داده شود.

شکل IBAN:

الف) - شکل الکترونیکی: کلاً تا ۳۴ حرف و عدد برای IBAN استفاده می‌شود که به شرح زیر است:

۱ - شناسه کشوری: شناسه کشوری شامل دو حرف است که در ISO ۳۱۶۶ مشخص شده است و منظور کشوری است که در آن بانک / شعبه خدمت‌دهنده IBAN وجود دارد.^۱

۱-Clearing

۲ -Sorting

۳ BBAN: Basic Bank Account Number

۴ - National Account Numbering Scheme(s)

۲- شناسه کنترلی (ارقام کنترلی)^۲: دو رقمی است که به روشی که بعداً توضیح خواهیم داد محاسبه می‌شود.

۳- BBAN، دارای حداکثر ۳۰ مشخصه عددی و حرفی (از ۰-۹ و A-Z) است که بدون هیچ علامت جداکننده‌ای درج می‌شود.

❖ BBAN برای هر کشور باید از نظر تعداد کل حروف و اعداد ثابت باشد.^۲

❖ BBAN خود شامل شناسه مشخص و معلومی است که بانک نگهدارنده حساب و شعبه آن را در محل خاص و ثابتی در هر شماره حساب بانکی پایه تعیین می‌کند. این شناسه‌ها توسط هر کشوری تعیین می‌گردد.^۴

ب) شکل کاغذی: مشابه شکل الکترونیک است با این تفاوت که در این حالت IBAN را میتوان به گروههای ۴ رقمی با یک فاصله^۵ بین آنها تقسیم نمود. تعداد آخرین گروه ۴ تایی می‌تواند تا ۴ متغیر باشد. به عنوان مثال:

BE۶۲ ۵۱۰۰ ۰۷۵۴ ۷۰۶۱	شکل الکترونیکی IBAN
BE۶۲ ۵۱۰۰ ۰۷۵۴ ۷۰۶۱	شکل کاغذی IBAN :
BE	: شناسه کشور
۵۱۰-۰۰۷۵۴۷۰-۶۱	: شماره حساب

محاسبه و اعتبار (شناسه) ارقام کنترلی

شیوه محاسبه شناسه کنترلی:

فرض کنید شماره حساب مشخصی در بلژیک به قرار زیر است:

---

۱ - The Bank Servicing the Iban Resides.

۲ - Check digits

۳ - The BBAN has a Fixed Length Per Country.

۴ - The BBAN includes an explicit identification code of the bank/branch servicing the account at fixed positions within the BBAN, Specified Per Country.

۵ - Space

۵۱۰-۰۰۷۵۴۷۰-۶۱

تا قبل از محاسبه شناسه کنترلی، ارقام "۰۰" را جایگزین آن می‌نمائیم. در نتیجه IBAN این شماره حساب به قرار زیر است:

BE۰۰ ۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱

(۱) ابتدا ۴ مشخصه اول IBAN را به سمت راست منتقل می‌کنیم.

۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱BE۰۰

(۲) براساس جدول تبدیل (الف)، حروف را به اعداد تبدیل می‌کنیم:

B=۱۱

۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱۱۱۱۱۴۰۰ ⇒

E=۱۴

(۳) از $MOD 97-10$ که در ISO 7۰۶۴ آمده است، $Mudulo 97$ را محاسبه و نتیجه را از ۹۸

کسر نمائید:

BE۶۲۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱

شیوه چک کردن صحت شناسه کنترلی:

(۱) اگر در فرمت کاغذی (بصورت گروه‌های ۴ تایی) نوشته شده است تمامی فاصله‌ها را حذف

می‌کنیم:

BE۶۲۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱ →

BE۶۲ ۵۱۰۰ ۰۷۵۴ ۷۰۶۱

(۲) سپس ۴ مشخصه اول را به سمت راست منتقل می‌کنیم:

۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱ BE ۶۲

«جدول الف»

A=10	G=16	M=22	S=28	Y=34
B=11	H=17	N=23	T=29	Z=35
C=12	I=18	O=24	U=30	
D=13	J=19	P=25	V=31	
E=14	K=20	Q=26	W=32	
F=15	L=21	R=27	X=33	

۳) حروف را براساس جدول الف به عدد تبدیل می‌کنیم:

۵۱۰۰۰۷۵۴۷۰۶۱۱۱۱۴۶۲

۴) با استفاده از MOD ۹۷-۱۰ (براساس ISO۷۰۴)، چنانچه باقیمانده^۱ ۹۷ Modulus، ۱ باشد

نشان‌دهنده درستی شناسه کنترلی است.

---

^۱ - Remainder

